

Landskap: Halland Upptecknat av: Mai Fossenius
Härad: Himle Adress: Herrestadsg. 12 b, Malmö
Socken: Varbergs stad Berättat av: Agnes och Emmy Berlin
Uppteckningsår: 1946 Född år 1885 i Varberg

Namnsdagar. s. 1.

Friluftsliv och sport. s. 2.

Gravsmäckning. s. 4.

Sång och musik. Högläsning. s. 5.

De första biograferna. s. 6.

Kristi Himmelfärdsdag. s. 7.

Påskeldar. s. 8.

Valborgsmässoafton och förste maj. s. 9.

Julfirandet i vår familj i början av
1900-talet. s. 11

Lucia. s. 14.

Tjugondag Knut. s. 16.

Nyårsvisiter. s. 17.

Skriv endast på denna sida!

Kammsdeggar.

Kammsdeggar firas fest-
garande men under skeders former
än för. Nu brukar man bli bjuden
på kaffe på sängen och så har väl
än och annan eftermiddags kaffe
för sådana som kommer och gratu-
lerar. Men för 30 år sedan
var det stor skillnad. Då hörde det
till att man skulle ha stort befe-
kalas för alla sina vänner med biter
och en mängd kakor. Särskilt "Annor-
na" och "Karierna" blev föremål för
uppskrifning. Ibland kunde det va-
ra rätt svårt att på en enda dag
finna uppmaningar alla "Annor" i
bekantbetskretsen!

Friidrottsliv och sport.

För seglade man mycket här i Varberg. Den hel del som hade gått om tid och pengar höll sig med sina båtar och på fems det några gubbar, mest fullare, som hade bilar och med betalning tog sommargäster eller andra intresserade med ut på utflykter och rundtur. Den av dessa gubbar, kapten Nilsson, hade fortfarande ett segelbåt på Romarna. På Romarna ordnades det alltid segeltävlingar med bal efteråt på rådhuset. Segelsällskapet höll också varje år vid nyårstiden en bal på rådhuset för sina medlemmar och deras goda vänner.

Det utövades inte mycket.

ACC. N:R **M. 10245:3.**

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sport här i Varberg i vår ungdom.
Man spelade tennis något lite och på
cykelade man för del i omgivningarna.
Ridning förekom mycket litet. Det var
möjligen några godsägareungdomar här i
härskarna men om man red på smula.
Damer red i. ö. överlunds laget inte
alls. Ridning betraktades som den ut-
präglade överklassporten och gör det än
i viss mån. Tubasset för skytte har
däremot alltid varit stort i Varberg i
alla samhällsklasser. Likaså för bäl-
ning och simning, naturligt nog.

Kammsdeggar.

Kammsdeggar firas frist-
garande men under dubbla former
än för. En brukar man bli bjuden
på kaffe på sängen och så har väl
en och annan eftermiddags kaffe
för sådana som kommer och gratu-
lerar. Men för 30 år sedan
var det stor skillnad. Då hörde det
till att man skulle ha stort kaffe-
kalas för alla sina vänner med färd
och en mängd kakor. Färskilt "Anno-
ra" och "Kariema" blev föremål för
uppskrifning. Ibland kunde det va-
ra rätt svårt att på en enda dag
finna uppskrifter alla "Annor" i
bekantbetskretsen!

Friduftsliv och sport.

För seglade man mycket här i Varberg. Den hel del som hade gått om tid och pengar höll sig med egna båtar och på fems det några gubbar, mest fullare, som hade båt och med betalning tog sommargäster eller andra intresserade med ut för utflykter och rundtur. En av dessa gubbar, kapten Nilsson, hade fortfarande ett segelbåt på sommararna. På sommararna ordnades det alltid segeltävlingar med bäl efteråt på socialt huset. Segelsällskapet höll också varje år vid nyårstiden en bäl på stads huset för sina medlemmar och deras goda vänner.

Det utövades inte mycket

ACC. NR M. 10245:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Spport här i Varberg i vår ungdom.
Man spelade tennis något lite och så
cyklade man för del i omgivningarna.
Ridning förekom mycket litet. Det var
måjligen några gotsigaryngdomar här i
härskerna men om som red på pumla.
Damer red f. ö. överlunds laget inte
alls. Ridning betraktades som den ut-
präglade överklassporten och gör det än
i viss mån. Tubasset för skytte har
ävenom alltid varit stort i Varberg i
alla samhällsklasser. Likaså för bad-
ning och simning, naturligt nog.

Gravsmuckning.

Man påtter alltid blommor på anförarnernas gravar alla helgons dag och dessutom vid de stora årshelgerna (jul och påsk). Fars och mors gravar smyckas alltid också vid Fars och mors dag. Hånga pryder gravplatserna vid vederbörandes avlidnes födelse- och namnsdag.

ACC. NR M. 10245:5.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sång och musik. Högskolor.

I vår barndom och ungdom utövades mycket mer musik än nu. Det hörde obefingrat till uppfostran att man skulle ha lärt sig hundra årmåstons något instrument, då mest piano fröstas. Det var många fler och som kunde sjunga än nu. På bjudningarna förekom alltid sång och musik. Parskilt ontroget var kvartettsång ^{utöfning} för herrar och för damer.

De första biograferna.

Holens första biograf fanns i Perssons trädgård i ett litet trähus. Det var säkerligen bortåt 40 år sedan. Längst senare fick vi ännu en biograf som hette "Falan". Den låg där "Falkens café" nu är vid V. Vallegatan. Bägge lokalerna var mycket primitiva. Man satt på enkla pinnstolar. Filmerna belystes av musik först piano, sedan piano och först "Falan" dattes upp av en fru Wingård, som inkonstlades sedan hennes man dött. Den uppsatte sedan i "Capitol", nu ägt av en fru fru Wingård.

Kammsdeggar.

Kammsdeggar firas fortfarande men under dubbla former än för. Nu brukar man bli bjuden på kaffe på sängen och så har väl du och annan eftermiddags kaffe för sådana som kommer och gratulerar. Den här för 30 år sedan var det stor skillnad. Då hörde det till att man skulle ha stort kaffebalar för alla sina vänner med färd och en mängd kakor. Särskilt "Annor" och "Larion" blev föremål för uppskrifning. Ibland kunde det vara rätt svårt att på en enda dag hinna uppskrifta alla "Annor" i bekantbetskransen!

Friduftsliv och sport.

För seglade man mycket här i Varberg. Den del som hade gott om tid och pengar köpte sig med egna båtar och på färms det några gubbar, mest fullare, som hade biler och med betalning tog sommargäster eller andra intresserade med ut på utflykter och rundturer. Den av dessa gubbar, kapten Nilsson, hade fortfarande ett segelbåt på Sommaröarna. På Sommaröarna ordnades det alltid segeltärling- ar med bal efteråt på socialtshuset. Segelsällskapet höll också varje år vid myrskilen en bal på stads huset för sina medlemmar och deras goda vänner.

Det utförades inte mycket

ACC. N:R M. 10245:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sport här i Varberg i vår ungdom.
Man spelade tennis något lite och på
cykelstaden man fick del i omgivningarna.
Ridning förekom mycket lite. Det var
någon godsigarungdomar här i
härskarna men om man red på pumla.
Såsom red i i Överlunds laget inte
allt. Ridning betraktades som den ut-
präglade överklassporten och gör det än
i viss mån. Jaktssat för skytte har
ävenom alltid varit stort i Varberg i
alla samhällsklasser. Likaså för bad-
ning och simning, naturligt nog.

ACC. NR M.10245:4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gravsmyckning.

Man påtter alltid blommor på anförarens gravar ska helgonsdag och dessutom vid de stora årshelgerna (jul och påsk). Fars och mors gravar smyckas alltid också vid fars och mors dag. Här på pryder gravplatserna vid vinterns början avlidnes födelse- och namnsdag.

Sång och musik. Högskolor.

I vår barndom och ungdom utövades mycket mer musik än nu. Det hörde obefingrat till uppfostran att man skulle ha lärt sig hundra åtminstone något instrument, de mest piano förstås. Det var många fler och vi som kunde sjunga än nu. På bjudningarna förekom alltid sång och musik. Parskilt sällskapet var kvartettsång för herrar och för damer.

De första biograferna.

Holens första biograf fanns i Perssons trädgård i ett litet trähus. Det var säkerligen bortåt 40 år sedan. Något senare fick vi ännu en biograf som hette "Falan". Den låg där "Pastors café" nu är, vid V. Vallegatan. Bägge lokalerna var mycket primitiva. Man såg på vanliga gummistolar. Filmerna belystes av musiklöst piano, sedan piano och fiol. "Falan" såttes upp av fru Wingård, som musikbräda, sedan hennes man dött. Den uppgick sedan i "Capitol", nu ägt av en son till fru Wingård.

Kristi himmelfärdsdag.

För sju år sedan
tid Varbergs Sångkör från kyrkstör-
ret kl. 6 på morgonen, men det
är borttaget nu. Man fortforade
är det vanligt att man plöjer upp
tidigt den dagen och beger sig
ut i skogen för att häm göden.
Där vi var barn brukade alltid
familjerna med barn och tjänstfolk
hålla värmen välkommen Kristi him-
melfärdsdag. Vi hade mat med oss
för de hel dag och ätste och gäst
upptill. Påskdagen där vi tillbringade
dagen i det gröna.

Påskeldar.

Påskeldar är däromst en gammal tradition här i Varberg. Eldar bärnas på Jettein, på Reitzens klippa vid Ståshögabergen och vid Påskberget. Om man står upp på Påskberget kan man se åtskilliga andra bål här runt omkring. Då eldarna ständas påskafton blir det lite att man ska gå man nu luse för att se dem, smyg och gammal, gyllig och rif. Dessutom brukar alltid arrangeras påug och musik samt "påskasmällor" d. r. o. fyrverkerier.

Valborgsmässoafton och första maj.

Det är först på senare år man börjat lånda bål här på Valborgsmässoafton. Det var uppe på Apelvikens paratorium man började och sedan infördes av en läkare där uppe, dr. Hansson, som var uppi från landet och väl högt traditioner med sin hemifrån. Det är mycket stämningfullt där den siste april. På en lida ut mot havet finner ett väldigt bål och på bålet ben- gelska pölar och pökar. En pångår, bålkar där också finnas.

Första maj firas inte på något särskilt sätt här i Ver- berg ^{annat} att alla barn då ska göra lit flykten i omgivningarna, hurdant

ACC. NR M. 10245:10.

Vadret är av, kadurligast var för
alla skolor stängda, nu är ju dagen
alltid helgdag.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Julfirandet i vår familj i början av 1900-talet

Hos oss har vi

alltid hållit stort på julen som familje-
högtid och så har man också gjort i
de andra gamla varbergfamiljerna.

Alla förberedelser till högtiden (rengö-
ring, bakning, krossopprättning, etc.) skulle
vara klara ett par dagar före julafton
(ingen bestämd dag). Julgran, klädd
med äpplen, guller, flaggor och glitser fanns
naturligtvis i alla familjer, men däremot
är inte traditionen med gran i brunns-
gården mer än ungefär 25 år.

På julaftonen brukade vi "doppa i grytan"
vid kl. 1 ungefär. Hela familjen sam-
ledes i köket som var det fruktfulla julfest-
et för tillfället. Först åt vi skinka,
korvusspjåk, olika sorters korv och an-

man julmat och sedan "doppade" vi. I regel gick vi i jultönen på eftermiddagen och när vi sedan kom hem var det tid för julklappsutdelningen. I vår barndom gjorde vi fortfarande så att någon (vi fick inte se vem det var) hastade in alla gåvor genom dörren och sedan sprang den väg. Men däremot har de jultönen i alla familjer. På dansade vi runt granen ett slag och se'n var det kvälsmat. Den bestod av smörgåsar (skinka och korv var obligatoriskt då också) kaffi med vitbär, gröt och klevatter med sylt. Juldagen skulle vara lugn och stilla. I regel gick vi alla i julaffar, bortsett givetvis från de minsta barnen. Annandagen kunde man däremot roa sig om man ville. Länga

ACC. NR M. 10245:3.

ställda till kalas då, men vi brukade all-
tid vara hemma. Hos oss gjordes vi alltid
på alt vi var hos oss julafton, hos en
moster till oss nyårsafton och hos mor-
nen på fastlagsdagen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lucia.

Att "gå Lucia" är gammal tradition här i Arberg och sedan frökorn redan i vår mormors barndom och högen tidigare än så. Då var det frist bara vuxna som gick till vänder och bekrakta, nu brukar ju också skolbarnen gå till sina lärare.

Det är inte så ovanligt att man blir uppskrattad f.ö.m. av relativt okända personer. Sist Lucia kom det lit^{et} snö och ringde på dörren. Vi hörde inte frist för vi sov på andra våningen, men när vi kom ner för ett ögonblick hade de redan kommit ut på gatan och det var ingen vi kände i hela lusse-följet!

En annan gammal sad

som inte är på vacker av "lussesnubbar-
na". Det är skolbarn som sent på
kvällen springer omkring i husen,
sjunger länkta Lucia och bär
färgar till jul. De är nedrättade
och utklädda på hemmet att det
inte finns någon möjlighet att bär-
na igen hem. I regel bli de dock
inlämnade överallt och får några
plutar. Men de bli frånges ifall
de inte får någon bil. Nej, visst
inte, då kan gå de till nästa dörr.

Tjugoondag runt.

När vi var barn brukade vuxna barn springa omkring, förskräckligt utstydda i gula frävar och med skräppubansikten och sjunga (frävarna Berlin minus inte vad de sjöng) för att få några pengar. En gång kom en på sin förfärlig figur och ringde på dörren. Vi öppnade men blev så förbluffade att vi slängde igen dörren och spars och grunda oss. Nu brukas det alltid barn, pojkar och flickor som springer omkring runt i husen och sjunger för att få pengar. Det är ingen särskild sång de sjunger, utan egentligen vad som helst, en modern schlager, en vis så turt i skolan el. dyl. De springer alltid omkring på kråkarnas läsar för.

Nyårsvisiten.

Det är numera alldeles
bortslaget att gå på visit nyårsafton.
För, i vår ungdom, skulle alla inom
de o.k. bildade klasserna gå på visit.
Austående gick till sina chefer. Hos
borgmästarens var det alltid stor möt-
ning, först och främst kom alla
hjälskennamen i rådhusrätten och så
kom vänner och bekanta till borgmästar-
familjen. Visittiden var mellan kl.
1 och 2.